

Managementletter

Gemeente Waddinxveen

Boekjaar 2023

Aan het College van Burgemeester en
Wethouders van de gemeente Waddinxveen
Beukenhof 1
2741 HS Waddinxveen

ONDERWERP:
Management letter 2023

KENMERK:
Definitief

DATUM:
18 januari 2024

Geacht college,

Als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2023 van gemeente Waddinxveen hebben wij de administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing beoordeeld, teneinde onze controlewerkzaamheden in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de controlestandaarden, te kunnen bepalen.

De opzet, het bestaan en de werking van de interne beheersingsmaatregelen van de belangrijkste bedrijfsprocessen, inclusief de geautomatiseerde gegevensverwerking, in uw onderneming zijn beoordeeld en getoetst, zodat we een terugkoppeling kunnen geven over de betrouwbaarheid van de interne informatievoorziening en de jaarrekening.

De bevindingen komen voort uit onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole en zijn opgenomen voor zover wij het van belang achten om deze met u te communiceren. Deze brief bevat daardoor niet alle onvolkomenheden in de interne beheersing, die bij een eventueel uitgebreid en hierop specifiek gericht onderzoek naar voren zouden kunnen komen. Zoals u zult begrijpen, is de managementletter van nature positief kritisch. Wij rapporteren over de eventuele leemtes of mogelijkheden ter verbetering van de financiële en administratieve processen, de administratieve organisatie daarvan en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing.

Op uw verzoek geven wij in deze managementletter aan op welke wijze verbeteringen van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing kunnen worden gerealiseerd. De aanbevelingen en oplossingsrichtingen zoals beschreven in deze managementletter bieden u handvatten voor deze uitwerking. Deze managementletter is door ons opgesteld voor uw informatie en mag niet zonder onze uitdrukkelijke toestemming geheel of gedeeltelijk aan derden ter beschikking worden gesteld.

Wij danken u en uw medewerkers voor de samenwerking en zijn graag bereid tot het verstrekken van nadere toelichting.

Hoogachtend,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

drs. R. (Robert) Buitenhuis RA

Inhoudsopgave

CONTACT

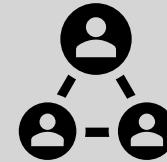
R. Buitenhuis RA
Verantwoordelijk accountant
+ 31 6 11 32 70 32
r.buitenhuis@bakertilly.nl

R. Heemskerk RA
Manager Audit
+ 31 6 52 75 99 21
r.heemskerk@bakertilly.nl

KANTOORGEGEVENS
Baker Tilly Den Haag
Churchillplein 5D
2517 JW Den Haag

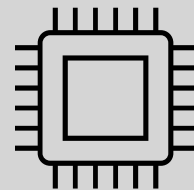
Bestuurlijke
samenvatting

Interne beheersing

Vorbereiding
controle

IT-beheersing

Actualiteiten

Bijlagen

Doel van de managementletter

Deze managementletter bevat onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing (inclusief de IT-omgeving), die zijn gebaseerd op onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole 2023. Deze werkzaamheden zijn dan ook niet gericht op het geven van een oordeel over de interne beheersing van uw organisatie als geheel.

Een goede interne beheersing maakt dat de risico's voor de organisatie beter beheersbaar zijn en de jaarrekeningcontrole effectiever en efficiënter kan plaatsvinden. Vanuit onze natuurlijke adviesfunctie willen wij bijdragen aan verbetering van uw bedrijfsvoering, onder andere door het analyseren van de IT-omgeving en de bedrijfsprocessen.

Voorgaande jaren hebben wij onze bevindingen eveneens met u gedeeld. In deze managementletter geven wij u een update van onze bevindingen.

Bestuurlijke samenvatting

In het volgende overzicht (zie de volgende drie pagina's) hebben wij voor u een bestuurlijke samenvatting opgenomen. Deze punten worden in detail besproken in de hierop volgende paragrafen.

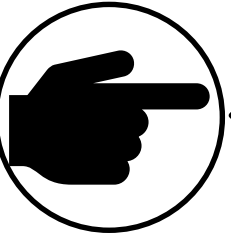
1. Bestuurlijke samenvatting

1. Bestuurlijke samenvatting

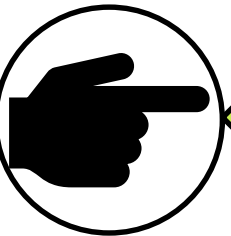

Deze managementletter bevat onze bevindingen die zijn gebaseerd op onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole voor het jaar eindigend op 31 december 2023. Gedurende de interimcontrole zijn de opzet en het bestaan van de interne beheersingsmaatregelen voor de processen inkopen en betalingen, sociaal domein, personeel en subsidieverstrekingen door Baker Tilly beoordeeld. Voor de processen betalingen, sociaal domein en subsidieverstrekingen hebben wij de werking getoetst middels deelwaarnemingen of detailcontroles.

Over deze processen wordt in deze managementletter gerapporteerd. De processen grondaankoop, grondverkoop en begrotingswijzigingen worden conform afspraak op een later moment gecontroleerd. Hierover wordt gerapporteerd in het accountantsverslag.

Uw interne beheersing kan verder worden verbeterd. We hebben **geen** significante tekortkomingen in uw interne beheersing (AO/IB) geconstateerd. Wel hebben wij in deze managementletter een aantal aanbevelingen aan u meegegeven. De belangrijkste aanbevelingen zien toe op het handmatig invoeren van beschikkingen en de interne controle op subsidietoekenningen. Wij constateren dat er meerdere verbeteringen in de interne beheersing zijn gerealiseerd in het boekjaar, daarentegen zijn er ook een aantal nieuwe verbetermogelijkheden geconstateerd.

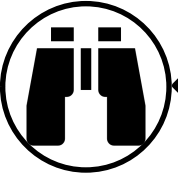

In het kader van onze jaarrekeningcontrole hebben we de **interne beheersing rondom uw IT onderzocht**. Wij hebben in dat kader de volgende applicaties onderzocht: iFinanciën en CiVision Samenlevingszaken. We constateren dat de interne beheersing rondom uw IT een toereikend niveau heeft. Resterende verbeteringen liggen op het vlak van periodieke controles omtrent het wijzigen van rechten.

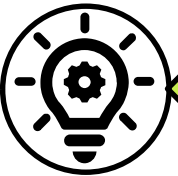
1. Bestuurlijke samenvatting

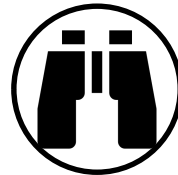
Onze samenwerking. De samenwerking met de gemeente Waddinxveen verloopt op een effectieve wijze. Eveneens wordt de samenwerking vanuit het controleteam als prettig ervaren.

Vanaf 2023 dient het College van Burgemeester en Wethouders zelfstandig verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid. De gemeente ligt in de voorbereiding op schema. Het interne beheersplan, het normenkader, de controleverordening, het controleprotocol en de financiële verordening zijn geactualiseerd en vastgesteld. Daarnaast zijn voor een aantal medewerkers bewustwordingssessies rechtmatigheidsverantwoording georganiseerd.

Vooruitblik richting jaarrekeningcontrole 2023. We hebben met uw gemeente goede afspraken over de planning van de jaarrekeningcontrole gemaakt. Op voorhand identificeren we een aantal aandachtsgebieden met verhoogde aandacht in onze controle. Dit betreffen met name de controle op de waardering van de grondexploitaties en de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording. Daarnaast vragen wij uw aandacht voor de controle op de toereikendheid van uw (onderhouds)voorzieningen, nauwkeurigheid van de investeringen en beheersing van de vooruit ontvangen subsidiebedragen. .

Tot slot hebben we vanuit het oogpunt van onze **natuurlijke adviesfunctie** in deze managementletter een bijlage opgenomen met actuele ontwikkelingen.

A close-up photograph of a pencil with a black eraser and a wooden body, resting on a piece of white paper. The pencil is angled from the top left towards the bottom right. The background is a dark, blurred grey, and the paper shows some faint pencil marks.

2. Interne beheersing

2. Interne beheersing

Inleiding

In dit hoofdstuk behandelen wij onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing.

Achtereenvolgens worden de volgende onderwerpen besproken:

- *Evaluatie interne beheersing:*
In dit onderdeel behandelen wij de belangrijkste bevindingen ten aanzien van de IT-omgeving, de primaire processen en de gevolgen van onze bevindingen voor de controleaanpak.
- *Controleomgeving:*
De controleomgeving vormt de basis voor de interne beheersing. In dit onderdeel rapporteren wij onze waarnemingen ten aanzien van de elementen van de controleomgeving (waaronder de samenwerking VIC en het three lines of defense model).
- *Frauderisicoanalyse en beheersing frauderisico's:*
In dit onderdeel beschrijven wij de belangrijkste frauderisico's, de bijbehorende beheersingsmaatregelen en onze inschatting van het restrisico, rekening houdend met de getroffen maatregelen.
- *IT-omgeving:*
In dit onderdeel geven wij een visuele weergave van de IT-omgeving. Daarnaast geven wij aan welke applicaties in scope zijn, in hoeverre hierop kan worden gesteund en wat de gevolgen zijn als onvoldoende op de applicatie kan worden gesteund.
- *Detailbevindingen interne beheersing:*
De detailbevindingen ten aanzien van de IT-omgeving en de processen zijn uitgewerkt in bijlage 1.

2. Interne beheersing

2.1 Algemeen

Doel en reikwijdte

Het doel van onze jaarrekeningcontrole is het vormen van een oordeel over de getrouwheid en de rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel, zoals bedoeld in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado). Vanuit de jaarrekeningcontrole beoordelen wij de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing voor zover relevant voor onze oordeelsvorming en geven wij geen zelfstandig oordeel over de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing. De controle van de jaarrekening omvat het uitvoeren van controlewerkzaamheden, waaronder risicoanalyse, cijferanalyses, beoordeling van de administratieve procedures en het daarmee samenhangende systeem van interne beheersingsmaatregelen en gegevensgerichte controlewerkzaamheden. De samenstelling en omvang van die werkzaamheden zijn noodzakelijk voor het verkrijgen van voldoende controle-informatie ter onderbouwing van ons oordeel.

Risicoanalyse

Onze risicoanalyse richt zich op een betrouwbare totstandkoming van de jaarrekening. Dit betekent dat wij niet alle risico's die voor u als gemeente relevant zijn in onze controle meenemen. De risicoanalyse is een continu proces en stellen wij gedurende de controle indien nodig bij. De belangrijkste bij uw gemeente onderkende risico's / kernpunten in de controle zijn:

- Waardering van uw grondexploitatie;
- Rechtmatigheidsverantwoording;
- Risico dat het management van de gemeente de procesafspraken doorbreekt, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Dit risico ziet bij uw gemeente met name toe op de schattingsposten in de grondexploitatie en voorzieningen.
- Risico dat grote transacties worden aangegaan op basis van corrupt handelen, hetgeen met name toeziet op de totstandkoming van de prijzen bij grondaankopen en grondverkoop.

In ons verslag van bevindingen rapporteren wij naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole over bovenstaande punten.

2. Interne beheersing

2.1 Evaluatie interne beheersing

Beeld interne beheersing

Interne beheersing

Uw gemeente kan op het gebied van interne beheersing nog een aantal stappen zetten. Om alle financiële uitdagingen voor uw gemeente in de komende tijd in goede banen te leiden worden hoge eisen aan het planning- en control instrumentarium, alsmede het interne beheersingssysteem gesteld. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording door het college stelt hogere eisen aan het interne beheersingssysteem. De aanwezigheid van een adequaat intern (financieel) beheersingssysteem is daarbij een essentiële randvoorwaarde om te kunnen bijsturen en de betrouwbaarheid van financiële informatie en verslaglegging is van groot belang om dit tijdig en goed te kunnen doen.

Basis op orde

Wij constateren dat op dit moment de processen in de basis op orde zijn en dat primaire functiescheiding is ingeregeld. Daarentegen zijn op onderdelen de interne beheersingsmaatregelen in het proces nog onvoldoende verankerd danwel onvoldoende zichtbaar. In die laatste situatie kan achteraf niet vastgesteld worden of de afgesproken procedures en interne controles wel hebben bestaan en gewerkt. De verbijzonderde interne controlefunctie kan in beide gevallen niet systeemgericht controleren en wij als accountant ook niet. Dat laatste betekent dat een controle meer tijd kost voor zowel de gemeente als voor ons. Daarnaast neemt hierdoor ook het risico op fouten en onrechtmatigheden toe. Bovendien ontbreekt, doordat geen systeemgerichte controle kan plaatsvinden, een automatisch mechanisme waarbij de efficiency, doelmatigheid en effectiviteit van de processen en daarin opgenomen interne beheersingsmaatregelen tegen het licht wordt gehouden. Wij adviseren de zichtbaarheid van de interne beheersingsmaatregelen te vergroten om u in staat te stellen bestaan en werking van de beheersings-maatregelen te monitoren. Dit stelt uw gemeente in staat verder "in control" te komen.

Procesbeschrijvingen

Tot slot is het van belang dat de gemeente beschikt over procesbeschrijvingen, waaruit blijkt hoe interne controles er precies uitzien. Om dit scherp in beeld te brengen is het belangrijk procesbeschrijvingen op te stellen en waar deze reeds voorhanden zijn, deze te verfijnen voor de "key-controls". Deze "key-controls" zitten vaak bij de controlerende en autoriserende rollen in functiescheiding. Belangrijk hierbij is om de "key-controls" zo scherp mogelijk te beschrijven aan de hand van de 6W's (wie, wat, waarom, wanneer, met welke informatie en wat wordt vastgelegd) zodat iedere betrokken functionaris weet wat er van hem of haar verwacht wordt. Daarnaast adviseren wij u blijvend aandacht te besteden aan het up-to-date houden van deze procesbeschrijvingen.

Transformatie van controle achteraf naar beheersing vooraf

Een adequate beschrijving en toereikende inrichting en werking van de interne beheersing vormt de basis om voor de verbijzonderde interne controle en door ons als accountant over te gaan van een gegevensgerichte naar een organisatiegerichte controlestrategie. Hierdoor wordt het mogelijk om te steunen op de maatregelen van interne beheersing waardoor minder gegevensgerichte detailcontroles hoeven te worden uitgevoerd. Daarnaast biedt een toereikende inrichting en werking van de interne beheersing ook een goede grondslag voor de rechtmatigheidsverantwoording door het college.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.2 Bedrijfsprocessen

Deze managementletter bevat onze bevindingen die zijn gebaseerd op onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole voor het jaar eindigend op 31 december 2023. Deze werkzaamheden zijn dan ook niet gericht op het geven van een oordeel over de interne beheersing van uw organisatie als geheel.

Voorgaand jaren hebben wij tijdens onze besprekingen met u diverse aanbevelingen benoemd ter verdere optimalisering van de bestaande administratieve organisatie en interne beheersing. In deze managementletter geven wij u een schriftelijke update van onze bevindingen.

In de tabel rechts is een totaal overzicht opgenomen van de het totaal aantal detailbevindingen. De bevindingen en onze aanbevelingen worden op de volgende pagina's van deze managementletter uitgebreider toegelicht. De kleur van de het symbool geeft de status van de constatering aan.

- = opgelost
- = actie ondernomen, maar nog niet afgerond
- = geen actie ondernomen
- = Nieuwe bevinding

	aandachtspunten
Aantal nieuwe aanbevelingen	2
Aantal aanbevelingen uit voorgaande jaren	8
Waarvan opgelost in 2023	1
Resterende aanbevelingen uit voorgaande jaren	7
Waarvan reeds acties zijn ondernomen, maar nog niet zijn afgerond	6
Waarvan nog geen acties zijn ondernomen	1
Aantal openstaande aanbevelingen	9

#	Proces	Bevinding	Status	Prioriteit 2023	Prioriteit 2022
1	Subsidietoekenning	Subsidie niet in overeenstemming met ASV toegekend.	●	Gemiddeld	Hoog
2	Jeugdzorg	Wijziging woonplaatsbeginsel niet tijdig verwerkt.	●	Opgelost	Hoog
3	Interne beheersing	Dossievorming vindt niet eenduidig plaats.	●	Gemiddeld	Gemiddeld
4	Participatiewet	Ontbreken hertoetsingsbeleid Participatiewet.	●	Gemiddeld	Gemiddeld
5	Rechtmatigheidsverantwoording	Verbeteringen proces rechtmatigheidsverantwoording	●	Gemiddeld	Gemiddeld
6	Jeugdzorg / Wmo	Geen functiescheiding bij goedkeuring uitvallijsten.	●	Laag	Gemiddeld
7	Financieel beheer	Geen afgedwongen controle op ingevoerde memoriaalboekingen.	●	Laag	Laag
8	Financieel beheer	Controle op juiste en volledige verwerking van begrotingswijzigingen.	●	Gemiddeld	Gemiddeld
9	Jeugdzorg	Handmatige invoer van beschikkingen.	●	Hoog	n.v.t
10	Afvalinzameling	Onvoldoende inzicht in afvalinzamelingsproces.	●	Laag	n.v.t

2. Interne beheersing

2.2 Controleomgeving - Samenwerking en VIC

Onze samenwerking met de gemeente in het controleproces

Organisatie

Inrichting en kwaliteit VIC

Samenwerking tijdens de interim-controle

Als voorbereiding op de interim-controle hebben wij een evaluatie gedaan van het controleproces van voorgaand jaar en zijn er tussen ons en de gemeentelijke organisatie heldere afspraken gemaakt over de verwachtingen voor het controleproces van 2023 (bijvoorbeeld ten aanzien van inkopen en aanbestedingen). Tijdens de interim-controle hebben wij in een prettige en constructieve wijze samengewerkt met de gemeente. Belangrijke elementen in de samenwerking hierbij zien onder andere toe op:

- proactieve afstemming van bijzonderheden en/of belangrijke aandachtsgebieden bijvoorbeeld ten aanzien van de subsidietoekenningen.
- inspanning om te zorgen dat alle gewenste informatie op een adequate wijze en voor aanvang van de controle aanwezig is
- bereidheid en beschikbaarheid van medewerkers om onze vragen op een adequate wijze en tijdig te beantwoorden.

Een belangrijk onderdeel van de interne beheersing is de (verbijzonderde) interne controlefunctie. Deze werkt op dit moment vanuit een geformaliseerd en gestructureerd actueel controleplan. Een kwalitatief goed intern controleplan bevat in onze optiek een opbouw die gebaseerd is op de financiële omvang van posten en stromen, waarin deze posten en stromen vervolgens worden gekoppeld aan relevante wet- en regelgeving en waarin de daaruit voortkomende relevante risico's zijn gedefinieerd.

Desondanks zien wij nog wel verbeterpunten ten aanzien van de VIC. Verbetering zien volgens ons vooral toe op:

- het nader concretiseren van de VIC werkzaamheden d.m.v. het doorlopend bijwerken van de VIC-checklists en werkprogramma's.
- het uitvoeren van de aanbestedingsrechtmatigheid met een voldoende kritische en onafhankelijke blik, op basis van onze ervaring in voorgaande controlejaren. Tevens wordt de impact van bevindingen niet altijd geprojecteerd naar de totale populatie.
- de VIC voldoet nog niet aan alle vereiste (organisatorische positie, competentieniveau en systematische en gedisciplineerde benadering) om hier volledig op te kunnen steunen, in lijn met de notitie van de commissie BADO omtrent de verbijzonderde interne controle bij decentrale overheden. Waardoor wij niet (volledig) kunnen steunen op de werkzaamheden van de VIC.

Als gevolg van bovenstaande verbeterpunten dienen wij aanvullende gegevensgerichte werkzaamheden uit te voeren om voldoende zekerheid te verkrijgen omtrent de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.2 Three lines model

Wij rapporteren via het Three lines model. Dat willen zeggen dat wij binnen de processen nagaan op welk niveau in de organisatie de interne beheersmaatregelen worden ondervangen. De volgende niveaus worden hierbij onderkend:

- 1^e lijn: in het primaire proces, onder verantwoordelijkheid van de proceseigenaar.
- 2^e lijn: in de ondersteunende processen zoals financiën en control, waar checks and balances ingericht zijn om fouten te signaleren.
- 3^e lijn: in uw verbijzonderde interne controle achteraf.

Indien de beheersmaatregelen in de 1^e en/of 2^e lijn adequaat zijn ingericht dan is de organisatie optimaal in control en is een voornamelijk procesgerichte controleaanpak mogelijk. Indien dit niet het geval is kan dit gecompenseerd worden door de gegevensgerichte werkzaamheden van de VIC. In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording dient in ieder geval de 3^e lijn (VIC) toereikend te zijn. Onderstaand overzicht geeft zodoende een beeld over de mate van beheersing en controle van uw gemeente.

Nr.	Processen	1 ^e lijn	2 ^e lijn	3 ^e lijn	Opmerking / toelichting
1	Inkopen	●	●	●	In drie gevallen is bij de controle van de inkopen geconstateerd dat de betreffende contracten niet Europees zijn aanbesteed, terwijl de aanbestedingsgrenzen genaderd werden. Inmiddels is voor 2 van de 3 bevindingen een opdracht middels Europese aanbesteding gegund.
2	Betalingen	●	●	●	
2	Personeel	●	●	●	
3	Subsidieverstrekingen	●	●	●	In één geval is bij de controle van de VIC geconstateerd dat de subsidieaanvraag niet tijdig is ingediend. In één geval is bij de controle van de VIC geconstateerd dat de subsidievaststelling niet volgens de ASV heeft plaatsgevonden.
4	Participatiewet	●	●	●	Gedurende de interimcontrole is vastgesteld dat er geen beleid omtrent hertoetsing is. Eveneens blijkt dat een aantal dossiers niet compleet zijn.
5	Jeugdzorg / Wmo	●	●	●	Voor de invulling van dit model hebben wij de processen Wmo en Jeugd samengevoegd, aangezien de processen binnen de gemeente in belangrijke mate op dezelfde wijze zijn ingericht. In het proces van de verwerking van factuurregels en signalen blijkt dat hier nog geen afgedwongen functiescheiding is ingericht. In belangrijke mate wordt middels een application control een belangrijk deel van de factuurregels geautomatiseerd gecontroleerd. Waardoor het resterende risico beperkt lijkt te zijn. Daarnaast hebben we geconstateerd dat de afgegeven beschikking handmatig wordt ingevoerd in CiVision Samenlevingszaken. Hierbij hebben we drie gevallen geconstateerd waarbij het totaal aantal minuten hulpverlening volgens de beschikking niet overeenkwam met de ingevoerde gegevens in CiVision Samenlevingszaken. Dit is niet opgemerkt door de 2 ^{de} toetser en VIC-controle.

Uit bovenstaande beeld komt naar voren dat wij nog niet optimaal op de processen kunnen steunen maar in samenwerking met de VIC grotendeels een gegevensgerichte aanpak hanteren. Wij bespreken uiteraard graag met u de mate van beheersing en uw gewenste ambitieniveau.

Legenda status:

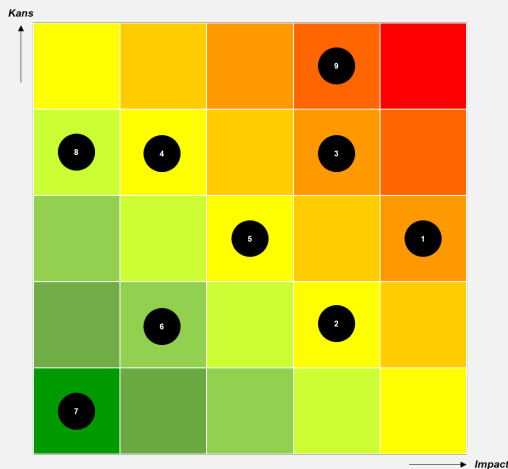
● = geen bevindingen met kans op materiële fouten, enkel aanbeveling ter verdere optimalisatie
● = één of enkele bevindingen met geringe impact resteren

● = meerdere bevindingen en aanbevelingen met mogelijk grote impact
● = geen bevindingen geconstateerd. De VIC moet nog worden uitgevoerd

2. Interne beheersing

2.3 Frauderisicoanalyse en frauderisico's

Fraude- en corruptierisico's

Frauderisicoanalyse

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude (waaronder corruptie) berust bij het college van burgemeester en wethouders. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het onderhouden van een zodanige interne beheersing om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Voor het opstellen van een frauderisicoanalyse kan gebruik worden gemaakt van een template. Hierin kan voor processen waar materiële opbrengsten-/kostenstromen mee zijn gemoeid, inzichtelijk worden gemaakt:

- welke frauderisico's de gemeente onderkent;
- wat de geschatte kans en impact van deze frauderisico's is;
- wat de risicospons van de gemeente is, idealiter afgestemd op de risicobereidheid van de gemeente zoals vastgelegd in frauderisicobeleid;
- welke interne beheersmaatregelen reeds getroffen zijn om onderkende frauderisico's te mitigeren;
- welke eventuele restrisico's/leemtes in de interne beheersing resteren en hoe de gemeente deze ondervangt (bijvoorbeeld via de verbijzonderde interne controle).

De kans- en impactweging van frauderisico's kan via een risicomatrix weergegeven worden om op basis daarvan prioriteiten te stellen in de wijze waarop met risico's wordt omgegaan. Een voorbeeld van hoe een risicomatrix eruit kan zien is hiernaast opgenomen.

Voor de duidelijkheid benoemen we graag dat er een relatie is tussen fraude en misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O). M&O is namelijk een vorm van fraude waarbij de nadruk ligt op handelingen van derden in relatie tot het verkrijgen van overheidsbijdragen dan wel het betalen van heffingen. Wij raden u aan om bij het opstellen van een frauderisicoanalyse, ook expliciet aandacht te besteden aan M&O-risico's vanwege de verwevenheid tussen fraude en M&O.

Tot slot merken wij op dat het uitvoeren van een frauderisicoanalyse en het treffen van interne beheersmaatregelen, onderdeel vormen van het bredere 'frauderisicomangement'. Frauderisicomangement omvat namelijk ook het opstellen van frauderisicobeleid (waar M&O-beleid al dan niet onderdeel van kan vormen), het opstellen van een frauderesponsplan voor situaties dat een vermoeden van fraude bestaat en het periodiek intern evalueren in hoeverre frauderisicomangement voldoende is ingericht en toereikend werkt binnen de organisatie.

2. Interne beheersing

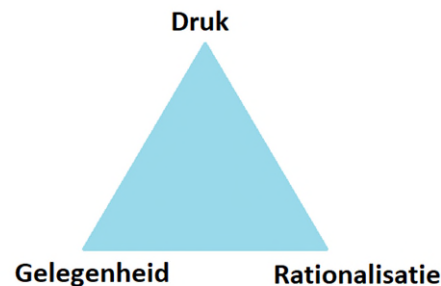
2.3 Frauderisicoanalyse en frauderisico's

Fraude driehoek

Fraude driehoek

Wij raden u aan bij het identificeren van de frauderisico's binnen uw gemeente specifiek gebruik te maken van de fraudedriehoek.

De fraudedriehoek kent de elementen 'Gelegenheid', 'Rationalisatie' en 'Druk' en is een goed hulpmiddel om frauderisicofactoren in beeld te krijgen en van daar uit te bepalen of deze frauderisicofactoren ook daadwerkelijk tot een frauderisico voor uw gemeente leiden. Belangrijk is om uw overwegingen/analyse goed te documenteren.

Wij vragen u als gevolg van de huidige economische ontwikkelingen bij uw analyse nadrukkelijk aandacht te besteden aan de elementen druk en rationalisatie. Deze kunnen mogelijk leiden tot aanvullende frauderisico's. Wij adviseren u daarbij specifiek te kijken naar het (fraude)risico van onrechtmatige onttrekkingen van geld aan de gemeente.

2. Interne beheersing

2.3 Beheersing frauderisico's

Fraude- en corruptierisico's

Op basis van onze uitgevoerde interimcontrole hebben wij vastgesteld dat er binnen de gemeente reeds aandacht is voor frauderisico's en de preventie daarvan. Wij adviseren u om de risicoanalyse met specifieke frauderisico's verder uit te breiden en ook tot een gewogen afweging te komen welke risico's te accepteren en welke risico's te mitigeren. Daarnaast bevelen we aan om een meeromvattende risicoanalyse op te schalen op bijvoorbeeld macro-economisch, regionaal of operationeel niveau.

Wij adviseren u om hierbij ook specifiek aandacht te besteden aan het (fraude)risico van onrechtmatige onttrekkingen van geld aan de gemeente. Als belangrijke prioriteit noemen wij ook het risico dat facturen worden goedgekeurd waar geen prestatie voor uw gemeente tegenover staat.

Onze fraude-risicoanalyse

Op basis van de bedrijfsverkenning en de interim-controle onderkennen wij de volgende materiële fraude-risico's bij onze jaarrekeningcontrole:

- Risico op een afwijking van materieel belang als gevolg van doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management.
- Risico dat inkoopcontracten (waaronder aanbestedingen), grondaankopen en investeringen worden aangegaan op basis van corrupt handelen.
- Risico op het hanteren van een onjuiste (niet-zakelijke) prijs bij grondverkoop.

Idealiter sluiten de door ons onderkende frauderisico's in onze controleaanpak aan op de frauderisicoanalyse zoals opgesteld door het college, en de toelichting van het college op de eventuele frauderisico's in de paragraaf bedrijfsvoering in de jaarrekening.

De passages die wij voornemens zijn op te nemen in de controleverklaring stemmen wij tijdig met u af en zullen wij bij de bespreking van het accountantsverslag met u doornemen.

3. Bevindingen IT-beheersing

3. Bevindingen IT-beheersing

3.1 Algemeen

IT General Controls

Veel handelingen die binnen organisaties plaatsvinden, worden geregistreerd door middel van automatisering. Daarbij zijn diverse interne beheersingsmaatregelen steeds vaker geautomatiseerd in softwarepakketten. Wij onderzoeken daarom de beheersing van uw IT-omgeving en rapporteren daarover in deze managementletter.

Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden hebben wij onze inschatting van de kwaliteit van uw IT-systeem en/of applicaties opgenomen. Hierbij hebben wij de volgende onderverdeling gemaakt om de kwaliteit weer te geven:

- Benodigd, verbetering op (korte) termijn
- Adviespunt, verdere aanscherping mogelijk
- Op dit moment voldoende

Bij het uitvoeren van onze werkzaamheden hebben wij gekeken naar de algemene onderwerpen rondom de beheersing van uw IT omgeving zoals in de tabel rechts opgenomen. Op de navolgende pagina's zullen wij onze bevindingen rapporteren.

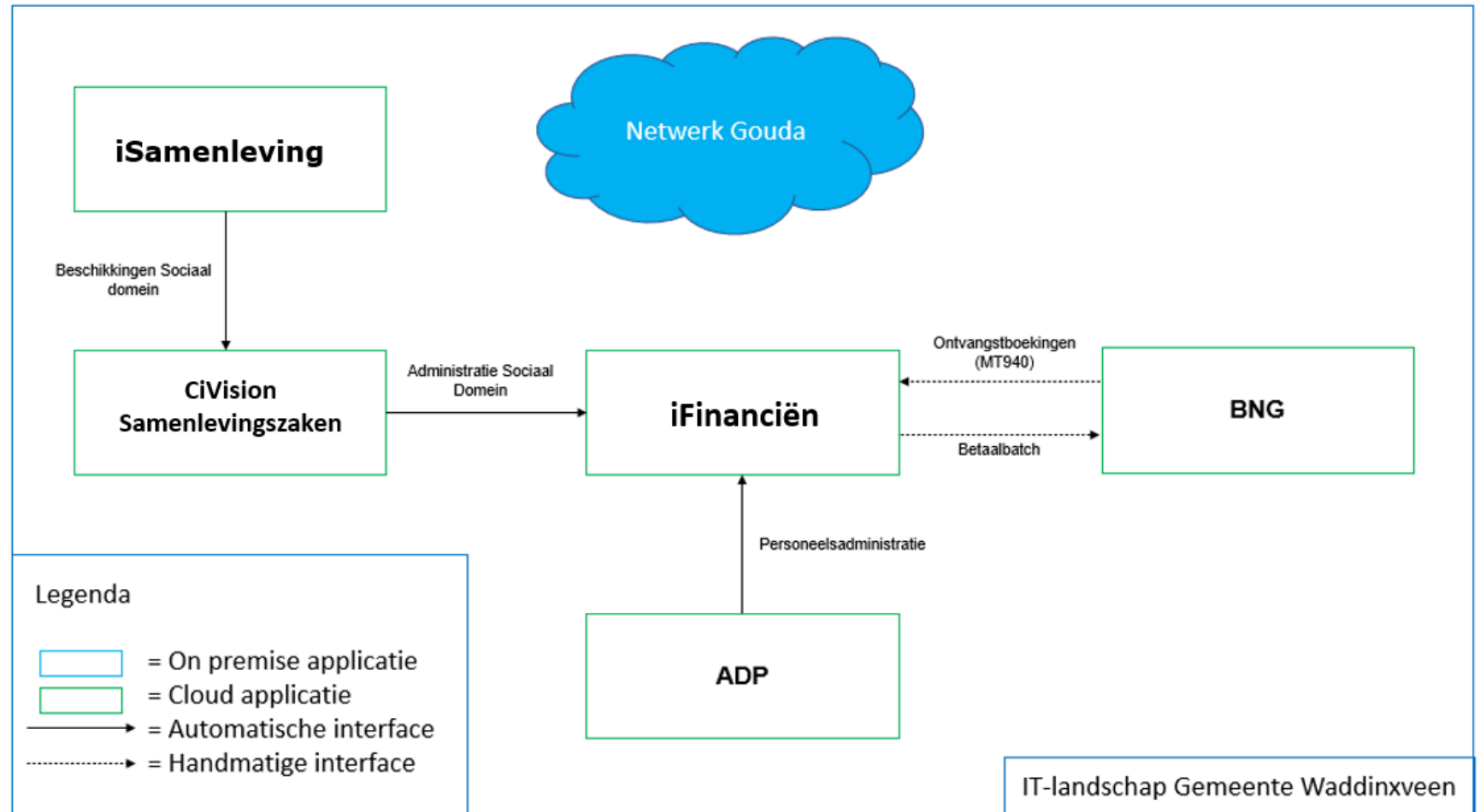
Onderwerp	
 Toegangsbeveiliging	Bij het toetsen van 'toegangsbeveiliging' wordt onderzocht of de inrichting van de IT-omgeving de authenticiteit van de gebruiker van een gebruikersaccount borgt. Vervolgens onderzoeken wij de mogelijkheden voor het 'steunen' op autorisaties en de processen rondom het verstrekken, muteren en ontnemen van autorisaties binnen de omgeving. Wanneer de randvoorwaarden hiervoor voldoende aanwezig zijn, kunnen wij in de controle gebruikmaken van ingerichte functiescheiding in het systeem. Een adequate inrichting kan preventief risico's voor uw organisaties beperken en tegelijkertijd efficiencyvoordelen opleveren in de controle.
 Wijzigingsbeheer	Bij het toetsen van 'wijzigingsbeheer' ofwel change management wordt vastgesteld dat wijzigingen aan de applicatie op gestructureerde en gecontroleerde wijze worden doorgevoerd. Voor uw organisatie heeft wijzigingsbeheer ten doel om te voorkomen dat applicaties zich niet gedragen zoals u verwacht na een wijziging in de software, resulterend in, wellicht niet opgemerkte, (financiële) gevolgen.
 Continuïteitsmaatregelen en beveiliging	Onder de noemer continuïteit en beveiliging krijgen wij inzicht in uw beheersing van risico's gericht op continuïteit van uw bedrijfsvoering. Hierbij kan discontinuïteit worden veroorzaakt door menselijk of technisch falen, maar ook door interne of externe kwaadwillenden. Voor continuïteit zijn met name het punt in de tijd tot waar u gegevens bij discontinuïteit kunt herstellen en de tijd die het kost om tot een normale bedrijfsvoering te komen bij discontinuïteit van belang. Hiernaast schatten wij uw beheersing van cyber risico's in.
 Adviespunten zonder directe impact	Het is voor ons van belang om inzicht te krijgen in de verantwoordelijkheden die binnen de organisatie zijn ingericht – of met andere organisaties overeen zijn gekomen (uitbesteding) – ten aanzien van de beheersing van de IT-omgeving. Hierbij kijken wij naar beleidsstukken ten aanzien van IT-strategie, beveiliging en functiescheiding. Ook de interne beheersingsmaatregelen die al dan niet zijn ingericht binnen de IT-omgevingen zijn onderdeel van onze scope. Indien maatregelen periodiek worden uitgevoerd, kunnen wij hier gebruik van maken in de jaarrekeningcontrole. Deze adviespunten hebben niet een directe impact op onze controlewerkzaamheden, maar zijn wel wenselijk.

3. Bevindingen IT-beheersing

3.2 IT-omgeving

Visuele weergave IT-omgeving

De IT-omgeving van uw gemeente, voor zover in scope voor de jaarrekeningcontrole, is als volgt weer te geven:

3. Bevindingen IT-beheersing:

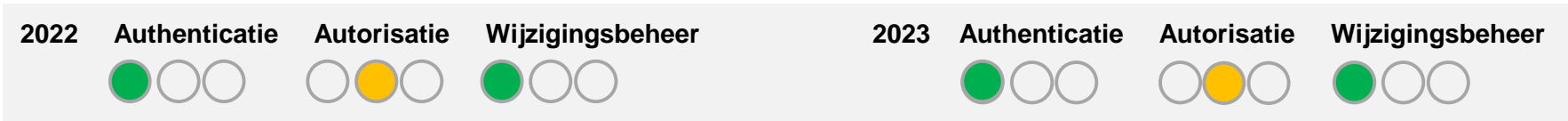
3.3 Toegangsbeveiliging Netwerk

	Authenticatie	Autorisatie
 Bevinding	Op het netwerk zijn er meerdere accounts actief van medewerkers die niet meer werken voor de gemeente Waddinxveen. Tevens zijn gebruikers waaronder voornamelijk raads- en commissieleden waarvan het wachtwoord niet expireert. Tenslotte hebben wij vastgesteld dat voor alle gebruikers die in willen loggen op het netwerk Multi-factor authenticatie (MFA) van toepassing is. Dit wordt afgedwongen via MS Azure.	Op het netwerk hebben wij 35 gebruikers met hoge rechten geïdentificeerd. Deze gebruikers zijn direct betrokken bij het primaire proces van het netwerk en onderdeel van de gemeenschappelijke regeling. Deze gebruikers zijn allen onafhankelijk omdat ze werkzaam zijn op de IT afdeling in Gouda, extern IT consultant of service accounts zijn.
 Risico	Oude, onbeheerde gebruikersaccounts vormen een risico voor ongeautoriseerde toegang, gegevensverlies en compliance- en auditproblemen. Niet tijdig deactiveren kan leiden tot inbraken, datalekken en nalevingskwesties. De meeste risico's die oude gebruikersaccounts introduceren worden verlaagd door de implementatie van MFA echter er blijven restrisico's aanwezig.	Geen verhoogd risico gesignaleerd.
 Aanbeveling	Wij adviseren u om duidelijke richtlijnen te implementeren, regelmatige monitoring uit te voeren voor inactieve accounts en deze tijdig te deactiveren of te verwijderen. Hierdoor blijven de gebruikers in het Active Directory actueel en beheersbaar. Ondanks het gebruik van MFA adviseren wij u om voor de gebruikers, niet zijnde service-accounts, toch wachtwoord periodiciteit af te dwingen waarbij minimaal 1 keer per jaar het wachtwoord gewijzigd dient te worden. Hiermee creëert u een defense-in-depth waardoor u niet afhankelijk bent van 1 beheersmaatregel (tw de MFA) maar meerdere mochten er maatregelen om wat voor reden dan ook uitvallen of doorbroken zijn.	
 Gevolgen voor de jaarrekening-controle	Authenticatie: mede door het gebruik van multi-factor authenticatie zien wij de bevindingen niet als verhoogd risico op de jaarrekening controle. Autorisatie: hoge rechten zijn gealloceerd bij onafhankelijke medewerkers of service accounts. De accountant kan steunen op autorisaties.	
 Management commentaar		

3. Bevindingen IT-beheersing :

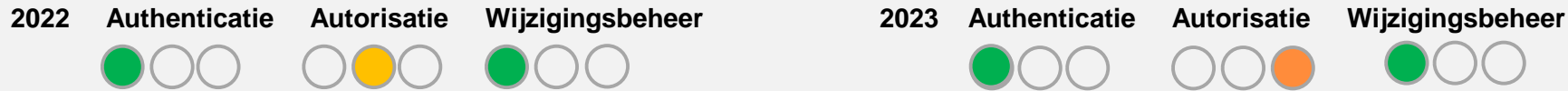
3.4 Toegangsbeveiliging & wijzigingsbeheer CiVision Samenlevingszaken

	Authenticatie	Autorisatie	Wijzigingsbeheer
<p>Bevinding</p>	CiVision maakt gebruik van Single Sign On (SSO). Op het vlak van oude eventueel onbeheerde gebruikers hebben wij geen bevindingen voor CiVision.	De hoge rechten in de applicatie zijn toebedeeld aan onafhankelijke functionarissen in het kader van de jaarrekening. Echter, is er geen sprake van een functie-autorisatiematrix en periodieke controles en procedures rondom wijzigingen binnen rechten.	Wijzigingen worden getest alvorens deze in productie worden genomen.
<p>Risico</p>	Geen bevindingen.	Wegens het ontbreken van een functie-autorisatie matrix en periodieke controles en procedures rondom wijzigingen binnen rechten, kunnen wij niet steunen op de autorisaties gedurende het gehele boekjaar.	Geen verhoogd risico.
<p>Aanbeveling</p>	Geen aanbevelingen.	De volgende stap in het beheer van rechten op het netwerk is uitgangspunten formuleren (functie-autorisatie matrix), deze implementeren en bewaken. Daarmee creëert u de borging van de juiste rechten bij de juiste medewerkers.	Geen verhoogd risico.
<p>Gevolgen voor de jaarrekening-controle</p>	Authenticatie: Wij zien geen verhoogd risico voor de jaarrekening controle. Autorisatie: De toekenning van hoge autorisatieniveaus is beperkt tot onafhankelijke functionarissen. Hierdoor kunnen we in beginsel vertrouwen op de autorisaties, op voorwaarde dat we kunnen verifiëren dat de hoge autorisatieniveaus gedurende het gehele boekjaar aan onafhankelijke medewerkers zijn toegewezen.		
<p>Management commentaar</p>			

3. Bevindingen IT-beheersing:

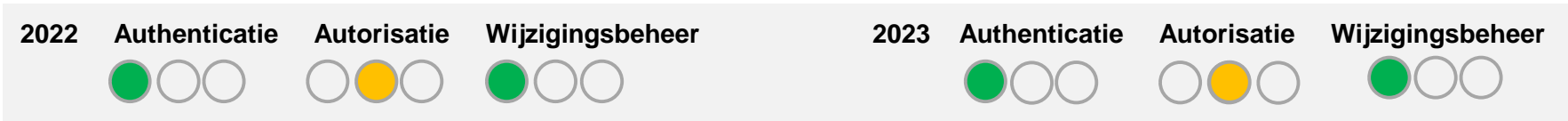
3.5 Toegangsbeveiliging & wijzigingsbeheer iFinanciën

	Authenticatie	Autorisatie	Wijzigingsbeheer
<p>Bevinding</p>	Binnen de applicatie is er geen formeel proces ingeregeld t.a.v. het periodiek beoordeling van de actieve gebruikers. De authenticatie systematiek is adequaat ingericht.	Binnen de applicatie hebben wij 3 gebruikersid's met hoge rechten geïdentificeerd. Deze 3 gebruikersid's horen bij 2 gebruikers die niet onafhankelijk zijn van de financiële verslaglegging.	Wijzigingen worden getest alvorens deze in productie worden genomen.
<p>Risico</p>	Door het ontbreken van een periodieke beoordeling van de gebruikers in de applicatie loopt u het risico op ongeautoriseerde toegang, gegevensverlies en compliance- en auditproblemen. Niet tijdig deactiveren kan leiden tot inbraken, datalekken en nalevingskwesties.	Het risico bestaat dat de beoogde functiescheiding binnen de applicatie wordt doorbroken. Gebruikers met hoge rechten kunnen gebruikers aanmaken en rechten en rollen toekennen om zo de functiescheiding te omzeilen.	Geen verhoogd risico.
<p>Aanbeveling</p>	Wij bevelen aan om een proces in te richten met duidelijke beleidslijnen, regelmatige monitoring voor inactieve accounts en tijdige de-activering of verwijdering. Hierdoor blijven de gebruikers actueel.	Wij bevelen aan om de hoge rechten te beperken en deze toe te kennen aan onafhankelijke functionarissen. De volgende stap in het beheer van rechten is uitgangspunten formuleren (functie-autorisatie matrix), deze implementeren en bewaken. Daarmee creëert u de borging van de juiste rechten bij de juiste medewerkers.	Geen verhoogd risico.
<p>Gevolgen voor de jaarrekening-controle</p>	Authenticatie: accountant kan steunen op de authenticatie. Autorisatie: Gezien de beperkingen met betrekking tot de hoge rechten die niet onafhankelijk zijn toegekend, zal de logging aan het einde van het controle jaar moeten worden geïnspecteerd. Hierbij moet gegevensgericht worden gekeken naar de handelingen van de beheerders met betrekking tot het toewijzen van rechten.		
<p>Management commentaar</p>			

3. Bevindingen IT-beheersing:

3.6 Toegangsbeveiliging & wijzigingsbeheer iSamenleving

	Authenticatie	Autorisatie	Wijzigingsbeheer
<p>Bevinding</p>	iSamenleving maakt gebruik van Single Sign On (SSO). Op het vlak van oude eventueel onbeheerde gebruikers hebben wij geen bevindingen voor de applicatie.	De hoge rechten in de applicatie zijn toebedeeld aan onafhankelijke functionarissen in het kader van de jaarrekening. Echter, is er geen sprake van een functie-autorisatiematrix en periodieke controles en procedures rondom wijzigingen binnen rechten.	Wijzigingen worden getest alvorens deze in productie worden genomen.
<p>Risico</p>	Geen bevindingen.	Wegens het ontbreken van een functie-autorisatie matrix en periodieke controles en procedures rondom wijzigingen binnen rechten, kunnen wij niet steunen op de autorisaties gedurende het gehele boekjaar.	Geen verhoogd risico.
<p>Aanbeveling</p>	Geen aanbevelingen.	De volgende stap in het beheer van rechten op het netwerk is uitgangspunten formuleren (functie-autorisatie matrix), deze implementeren en bewaken. Daarmee creëert u de borging van de juiste rechten bij de juiste medewerkers.	Geen verhoogd risico.
<p>Gevolgen voor de jaarrekening-controle</p>	Authenticatie: Wij zien geen verhoogd risico voor de jaarrekening controle. Autorisatie: De toekenning van hoge autorisatieniveaus is beperkt tot onafhankelijke functionarissen. Hierdoor kunnen we in beginsel vertrouwen op de autorisaties, op voorwaarde dat we kunnen verifiëren dat de hoge autorisatieniveaus gedurende het gehele boekjaar aan onafhankelijke medewerkers zijn toegewezen.		
<p>Management commentaar</p>			

3. Bevindingen IT-beheersing

3.7 Regiefunctie, continuïteitsmaatregelen en beveiliging

Let op: de onderwerpen volgen uit interviews en hierop zijn door ons over het algemeen geen testwerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de IT-omgeving is ingericht zoals ons voorgesteld is. Dit beperkt de zekerheid die u kunt ontleen aan de door ons beschreven aandachtspunten.

Verantwoordelijkheden en regiefunctie

De gemeente Waddinxveen heeft een informatiebeveiligingsbeleid opgesteld dat in 2021 voor het laatst is herzien en waarin procedures ten aanzien van persoonsgegevens staan beschreven. Daarnaast bevat dit document de uitgangspunten voor handelen ten aanzien van informatieprocessen met keten- en uitvoeringspartners. Wij raden aan om dit document periodiek te herzien en formeel vast te leggen.

De belangrijkste externe IT-partijen waarmee wordt samengewerkt / die IT-dienstverlening bieden, namelijk: de gemeente Gouda en PinkRocade, geldt dat steeds meer “pink-applicaties” worden verplaatst van de servers van de Gemeente Gouda naar de Cloud van PinkRocade. Met deze partijen zijn ‘Service Level Agreements’ overeen gekomen. Wij raden aan om de SLA’s (o.a. met de gemeente Gouda) periodiek te herzien om te zorgen dat deze aansluit bij de huidige wensen en dienstverlening.

Continuïteitsmaatregelen

Recovery Point objective (RPO): De RPO is het punt in de tijd tot waar men minimaal de gegevens moet kunnen herstellen. Het is dus de acceptabele hoeveelheid aan dataverlies uitgedrukt in tijd.

Back-ups: De gemeente Waddinxveen heeft een deel haar IT-omgeving (zowel hardware als beheer van de hardware en beheer van het systeem) ondergebracht, bij onder andere Pink Rocade.

Recovery Time Objective (RTO): Een RTO is de tijd waarna een proces/middel na een onderbreking moet teruggebracht zijn op een aanvaardbaar niveau, om een onacceptabele impact op de organisatie te vermijden.

Recovery: Gouda heeft recovery-software geïmplementeerd om gegevens naar een datacenter te exporteren voor beheer en recovery.

Uitwijk: Waddinxveen heeft haar IT-omgeving (zowel hardware als beheer van de hardware en beheer van het systeem) ondergebracht bij externe IT leveranciers. Betreffende uitwijk zijn afspraken gemaakt, waarbij een uitwijkomgeving is ingericht.

Beveiliging

Beveiliging

De beveiliging van de IT-omgeving delen wij op in verschillende aspecten, welke wij hieronder hebben weergegeven.

Fysieke beveiliging: De servers zijn ondergebracht bij externe service- organisaties. Afspraken omtrent de fysieke beveiliging van de serverruimtes staan beschreven de SLA. De interne serverruimte is tevens beveiligd.

Remote access: Voor het extern inloggen wordt gebruik gemaakt van extra beveiligingsmaatregelen, denkend aan two-factor-authenticatie. Hierdoor is de omgeving aanvullend beveiligd tegen ongeautoriseerd inloggen van buiten de kantooromgeving.

Preventie & Monitoring: Interne servers, netwerkapparatuur en netwerkverbindingen worden 24 x 7 bewaakt door een bewakingsdienst van gemeente Gouda. Deze bewakingsdienst escaleert naar bepaalde IT-medewerkers als actie vereist is. Dit maakt snelle detectie en oplossing van IT-problemen mogelijk en kan in sommige gevallen ook voorkomen dat IT-incidenten plaatsvinden.

Bijlage 1:

Logische toegangsbeveiliging

Wij onderscheiden vijf bouwstenen ten aanzien van toegangsbeveiliging, waarbij bouwstenen gestapeld, naast een sterke IT-beheersing, ook de meeste controlezekerheid oplevert. Beperkingen in de onderliggende steen zorgen voor een verzwakking van de bovenliggende stenen. In het onderstaande figuur zijn de bouwstenen schematisch weergegeven.

Bijlage 2:

Wijzigingsbeheer

Bij het doorvoeren van wijzigingen in software-omgevingen ontstaan risico's voor de bedrijfsvoering van uw organisatie. Wij verwachten daarom dat het proces voor wijzigingen een proces doorloopt, waarmee de risico's die gelopen worden, zijn ingeschat, worden geadresseerd en dat hierop maatregelen genomen worden. Wij hebben hiernaast aangegeven wat wij verwachten per fase. Onder wijzigingen verstaan wij niet alleen nieuwe versie updates, maar ook aanpassingen in (kritieke) systeemconfiguraties.

Proces	Onze verwachting
Risico inschatting	Voor iedere softwarewijziging is het relevant om te beoordelen wat de risico's zijn die de wijziging met zich meebrengt voor de hoofdprocessen. Daarnaast moet beoordeeld worden welke geïdentificeerde technische en organisatorische wijzigingsrisico's er spelen bij het uitvoeren van de change, in het bijzonder wanneer er sprake is van maatwerk. Hiermee beoordeelt u per wijziging welke nieuwe of gewijzigde functionaliteit een risico vormt voor een goede werking van uw bedrijfsvoering.
Opstellen testplan en aanpak	Vanuit de geïdentificeerde risico's kan een testplan worden gemaakt, waarin de te testen elementen van de software benoemd zijn evenals de inhoudelijk uit te voeren testwerkzaamheden op deze elementen. Belangrijke elementen hierin zijn go/no-go momenten, het maken van een back-up voor implementatie, een fall-back scenario in het geval een implementatie mislukt en het definiëren van de impact op de organisatie (denk bijvoorbeeld aan het opleiden van medewerkers).
Testen en documenteren	Softwarewijzigingen kunnen gestructureerd worden getest na het correct uitvoeren van de voorgaande twee stappen. Het maken van een gedegen vastlegging van testwerkzaamheden is van belang voor de aantoonbaarheid en controleerbaarheid van de uitgevoerde stappen. Daarnaast kan de vastlegging van testwerkzaamheden een belangrijke bron van informatie zijn als er onverhoopt na het doorvoeren van de wijziging toch verstoringen van uw bedrijfsvoering optreden.
Gebruikers acceptatie	Een wijziging is pas effectief als deze niet alleen is geaccepteerd vanuit een technisch oogpunt, maar ook vanuit de gebruikersorganisatie. Wij verwachten daarom een formele goedkeuring vanuit de gebruikersorganisatie, zowel voor implementatie als na de implementatie. Het kan natuurlijk ook voorkomen dat het nodig is om gebruikers te informeren over bijzonderheden als gevolg van de wijziging, zoals veranderingen in de werkwijze of aandachtspunten bij het gebruik van de applicatie.

4. Voorbereiding jaarrekeningcontrole

4. Voorbereiding jaarrekeningcontrole

4.1 Planning en afspraken

Om aan uw behoeften te kunnen voldoen en om het proces voor de jaareinde controle verder te kunnen verbeteren vinden wij het belangrijk om vooraf afspraken te maken, het proces regelmatig te evalueren en onze bevindingen met u te delen. Om achteraf verrassingen te voorkomen willen wij de volgende werkafspraken met u maken:

Vorbereiding voor de jaareinde controle 2023

Onderwerp	Toelichting
Planning	Wij starten met de jaarrekeningcontrole op 8 april 2024. Om de jaarrekeningcontrole efficiënt te laten verlopen is het belangrijk dat vóór deze datum een conceptjaarrekening inclusief onderliggende aansluitingen en controledocumentatie aanwezig is. Voor de benodigde controle- documentatie zullen wij een aparte PBC -lijst aanleveren, inclusief deadlines voor de aanlevering van de documentatie.
Deelwaarnemingen en gegevensgerichte werkzaamheden	Voor aanvang van de jaareinde controle zullen wij de belangrijkste deelwaarnemingen uitzetten. Hiervoor is het noodzakelijk dat u tijdig de administratie(s) afsluit en de auditfile(s) aan het controleteam verstrekt. Het vooraf uitzetten van onze selecties heeft als bijkomend voordeel dat uw medewerkers de benodigde controle documentatie op een door hun gekozen moment (voor aanvang van de controle) kunnen verzamelen.
Kwaliteit van cruciaal belang	Voor een efficiënte controle en korte doorlooptijd is van cruciaal belang om een interne kwaliteitscheck uit te voeren op de door uw medewerkers aangeleverde stukken. Dit voorkomt onnodige vragen en uitzoekwerk gedurende de jaarrekeningcontrole.

5. Actualiteiten

5. Actualiteiten

5.1 Aankomende wetswijzigingen in BBV en Bado

Afgelopen zomer heeft het Rijk enkele wijzigingen op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) voorgesteld. Samenvattend zijn de belangrijkste voorgestelde wijzigingen opgenomen:

Aanpassing Bado

Met ingang van 2025 veranderen de goedkeuringstoleranties voor de jaarrekeningcontrole. Voorheen werd voor fouten uitgegaan van 1% van de totale lasten inclusief dotaties aan de reserves en voor onzekerheden 3%. Vanaf 2025 worden fouten en onzekerheden samengevoegd en wordt de goedkeuringsgrens gesteld op 2% van de totale lasten (dus zonder toevoeging reserves). Deze wijziging kan een belangrijke impact hebben. Wij adviseren u te evalueren wat dit voor uw situatie betekent en welke stappen gezet dienen te worden ter waarborging dat de fouten en onzekerheden binnen de goedkeuringstoleranties blijven.

Ten aanzien van de SISa-bijlage houdt de accountant de verantwoordelijkheid om ook de rechtmatigheid vast te stellen.

De accountant hanteert volgende tabel t.a.v. het oordeel:

Materialiteit	Goedkeurende verklaring	Verklaring met beperking	Verklaring van oordeelonthouding/afkeurende verklaring
Fouten in de jaarrekening en onzekerheden in de controle	≤2%	>2% - ≤4%	> 4%

Controleverklaring bij de jaarrekening

Vanuit onze beroepsvereniging NBA is aangegeven dat in het BBV duidelijkheid wordt gegeven over de publicatie van de controleverklaring in de jaarstukken van decentrale overheden. In het BBV is nu niet opgenomen dat deze verklaring onlosmakelijk deel uitmaakt van de jaarrekening en dat noch de definitieve jaarrekening en / of de jaarstukken noch de controleverklaring separaat gepubliceerd mogen worden. Hierdoor komt het voor dat jaarstukken van decentrale overheden worden gepubliceerd zonder de daarbij afgegeven controleverklaring.

Het is in het publiek belang dat de jaarstukken altijd met inbegrip van de controleverklaring toegankelijk worden voor het maatschappelijk verkeer, zoals raadsleden, burgers en andere belanghebbenden. Om dit te borgen heeft onze beroepsvereniging suggesties opgenomen ter aanpassing van artikel 24 lid 3 van het BBV, door daarin 'overige gegevens' toe te voegen waarin de controleverklaring wordt opgenomen.

Wij hebben vastgesteld dat de via uw website beschikbare jaarstukken 2022 niet voorzien zijn van de daarbij afgegeven controleverklaring.

Wij adviseren u om vooruitlopend op deze aanpassing deze werkwijze alvast toe te passen voor de jaarrekening 2023.

5. Actualiteiten

5.1 Aankomende wetswijzigingen in BBV en Bado

Afgelopen zomer heeft het Rijk enkele wijzigingen op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) voorgesteld. Samenvattend zijn de belangrijkste voorgestelde wijzigingen opgenomen:

Uitbreiding inhoud jaarrekening

De voorgeschreven inhoud van de jaarrekening wordt uitgebreid met de rechtmatigheidsverantwoording, de jaarrekening dient te bestaan uit:

- het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting;
- de balans en de toelichting;
- de rechtmatigheidsverantwoording;
- de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De volgende eisen worden gesteld aan de rechtmatigheidsverantwoording:

1. In de jaarrekening is een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen, met inachtneming van de verantwoordingsgrens.
2. De rechtmatigheidsverantwoording bevat een toelichting op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties.
3. De gemeenteraad stelt de verantwoordingsgrens vast. De verantwoordingsgrens valt binnen 0 tot 3% van de totale lasten, exclusief de dotaties van de reserves.
4. Indien het eindbedrag hoger is dan de verantwoordingsgrens licht het college van burgermeesters en wethouders deze afwijking toe in de rechtmatigheidsverantwoording.

De commissie BBV stelt een modeltekst voor de rechtmatigheidsverantwoording op.

Notitie Overhead

De Notitie Overhead van de commissie BBV is in het voorjaar 2023 geactualiseerd en ter consultatie gepubliceerd. Ten opzichte van de notitie overhead 2016 is een belangrijke aanpassing de definitie van het begrip overhead zelf. Deze wordt als volgt gedefinieerd:

“het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Hiertoe behoren ook de systemen en aanverwante lasten die deze functies ondersteunen.”

Daarnaast doet de commissie BBV de volgende stellige uitspraken, welke overigens al bestonden.

- De methodiek voor het toerekenen van overhead, zoals opgenomen in het overzicht overhead, aan lokale heffingen en rechten mag niet afwijken van de overige methodieken voor het toerekenen van overhead aan gemeentelijke taakvelden.
- Bij de berekening van de tarieven voor lokale heffingen moet de methodiek voor de toerekening van overhead worden opgenomen in de financiële verordening.

Ook zijn er voorbeelden toegevoegd die antwoord geven op actuele vraagstukken. De notitie treedt na publicatie naar verwachting in werking vanaf begrotingsjaar 2025.

5. Actualiteiten

5.1 Aankomende wetswijzigingen in BBV en Bado

Afgelopen zomer heeft het Rijk enkele wijzigingen op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) voorgesteld. Samenvattend zijn de belangrijkste voorgestelde wijzigingen opgenomen:

Paragraaf Openbaarheid

Er wordt een nieuwe verplichte paragraaf toegevoegd aan het jaarverslag. Dit betreft de Paragraaf Openbaarheid, deze paragraaf geeft ten minste inzicht in:

- a. de informatie die op grond van de artikelen 3.1, 3.3 en hoofdstuk 4 van de Wet open overheid openbaar is gemaakt;
- b. de informatiehuishouding;
- c. het aanwijzen en in dienst hebben van een contactpersoon als bedoeld in artikel 4.7 van de Wet open overheid;
- d. de besteding van subsidie voor de uitvoering van de Wet open overheid;
- e. de eventuele andere activiteiten benodigd ter uitvoering van de Wet open overheid;

De op grond van artikel 3.3, eerste en tweede lid, van de Wet open overheid openbaar gemaakte informatie bevat per categorie van informatie ten minste:

- a. op grond van welk artikel van de Wet open overheid de informatie openbaar is gemaakt;
- b. het jaar waarin de openbaarmaking van de informatie naar verwachting verplicht is;
- c. een omschrijving van de verstrekte informatie;
- d. het aantal documenten dat openbaar is gemaakt;
- e. het platform waarop de documenten openbaar zijn gemaakt.

Het inzicht in de besteding van de subsidie bedoeld in het eerste lid, onderdeel d, bevat ten minste een omschrijving van de wijze waarop de subsidie is besteed.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Daarnaast worden de eisen t.a.v. de paragraaf bedrijfsvoering worden uitgebreid. Tot en met 2023 is de eis:

“De paragraaf betreffende de bedrijfsvoering geeft ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.”

Na goedkeuring van de voorgestelde wijziging verlangt de wetgever de volgende toelichting in deze paragraaf:

- a. De stand van zaken van de bedrijfsvoering;
- b. De beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering;
- c. Informatie over de financiële rechtmatigheid;
- d. Welke actie wordt ondernomen om afwijkingen van de financiële rechtmatigheid te voorkomen.

5. Informatieveiligheid

5.2 Is uw gemeente klaar voor de verplichte IT audits die wij in de publieke sector verwachten?

Binnen de publieke sector is informatieveiligheid een hot topic. Gemeenten halen regelmatig negatief het nieuws vanwege incidenten met betrekking tot informatieveiligheid, zoals hacks, CEO-fraude en datalekken. De komende jaren treden verschillende nieuwe wetten op het gebied van informatieveiligheid in werking waar ook uw gemeente mee te maken krijgt.

Van gemeentelijke colleges wordt verwacht dat de ambtelijke organisatie wordt gefaciliteerd bij de implementatie van deze richtlijnen en wetten. Doel van deze wetten en richtlijnen is dat uw gemeente weerbaarder wordt op het gebied van informatieveiligheid. Daarnaast zal de toezichthoudende rol van de gemeenteraad op het dossier informatieveiligheid ook worden uitgebreid. Verder is het is onze verwachting dat de auditlast in relatie tot nu al verplichte IT-audits zal toenemen en dat nieuwe IT-audits hun opwachting zullen maken.

Bent u als College klaar om deze ontwikkelingen voor uw ambtelijke organisatie te faciliteren? En bent u als gemeenteraad voldoende geëquipeerd om uw toezichthoudende rol te vervullen? Dit is het moment om in actie te komen!

Huidige situatie

Jaarlijks legt het college middels de **ENSIA** collegeverklaring onder andere verantwoording af over informatieveiligheid ten aanzien van DigiD en Suwinet. Van gemeenten wordt verwacht dat ieder jaar een interne audit **Wpg** (Wet Politiegegevens) wordt uitgevoerd. Eén keer in de vier jaar wordt een externe Wpg-audit uitgevoerd.

Vanaf 2024 – wijzigingen ENSIA

Tot op heden is de diepgang van de jaarlijkse **ENSIA-audit** beperkt tot 'opzet' en 'bestaan' (beleid en implementatie van het beleid middels beheersingsmaatregelen). Vanaf 2024 wordt op een aantal onderdelen ook 'werking' van beheersingsmaatregelen getoetst in de jaarlijkse ENSIA-audit. Dit vraagt van uw organisatie dat beheersingsmaatregelen gedurende het jaar consequent en aantoonbaar worden uitgevoerd.

Vanaf 2026 – Wet Digitale Overheid

Vanaf 2026 is ook de tweede tranche van de **Wet Digitale Overheid** van toepassing. Dit deel van de wet vraagt van organisaties dat de governance rondom de verschillende basisregistraties en het delen van persoonsgegevens op orde is.

Vanaf 2023 – Wet Digitale Overheid

Met ingang van 2023 treedt het eerste deel (eerste tranche) van de **Wet Digitale Overheid** (WDO) in werking. De Wet Digitale Overheid is gebaseerd op de Europese eIDAS-richtlijn en regelt dat burgers veilig kunnen inloggen bij de overheid. Vanaf 2023 is het gebruik van HTTPS en HSTS verplicht. HTTPS configuraties dienen daarnaast te voldoen aan de laatste TLS-richtlijnen.

Vanaf 2024 – NIS2-richtlijn

Naar verwachting is vanaf eind 2024 de Europese **NIS2-richtlijn** (Network and Information Security Directive) van toepassing. De verwachting is dat de Baseline Informatiebeveiliging Overheid wordt uitgebreid met een aantal verplichte elementen. Vanuit de NIS2-richtlijn heeft uw organisatie een *zorgplicht* en *meldplicht* ten aanzien van informatieveiligheid. Daarnaast zal een toezichthouder *toezicht* houden op naleving van de NIS2-richtlijn middels (externe) IT-audits.

6. Bijlage

Bijlage 1:

Detailbevindingen interne beheersing - Bevindingen per proces

Hierna zijn de detailbevindingen en aanbevelingen ten aanzien van de belangrijkste processen opgenomen.

Per pagina is een bevinding opgenomen met daarbij het risico en de aanbeveling. Bij elke bevinding staat het jaar van de eerste vermelding aangegeven evenals de geschatte kans van voorkomen en impact op uw organisatie.

Per bevinding geven wij aan welke alternatieve werkzaamheden wij zullen uitvoeren om het geconstateerde risico (gegevensgericht) te ondervangen.

Per bevinding verzoeken wij de gemeente om commentaar te geven.

Constatering

In dit blok wordt aangegeven wat gedurende de accountantscontrole is geconstateerd en waarvan wij u graag op de hoogte willen brengen.

Relevante IT systemen

Applicatie

Bevinding	TITEL BEVINDING	Kans: Hoog/middel/laag
Jaar van constatering	Boekjaar eerste vermelding	Impact: Hoog/middel/laag
Status bevinding:	Mate waarin door de organisatie opvolging is gegeven aan de constatering	
 Risico	Hierbij geven wij aan wat de risico's zijn van de bevinding en wat de gevolgen voor uw gemeente kan zijn.	
 Aanbeveling	Hier geven wij u aanbevelingen met betrekking tot de bevinding. Deze aanbeveling is een mogelijke oplossing voor de bevinding.	
 Gevolgen jaarrekening-controle	Hier geven wij een update van de bevinding wanneer deze in een eerde boekjaar is geconstateerd. Tevens kan de bevinding gevolgen hebben voor de controleaanpak en de omvang van onze controlewerkzaamheden. Op deze plaats maken wij hier eveneens vermelding van.	
 Management commentaar	Na het bespreken van de concept managementletter krijgt u de mogelijkheid om hier uw commentaar op geven.	

Bijlage 1:

Bevinding 1: Subsidie niet in overeenstemming met de subsidieverordening (ASV) toegekend.

Constatering

In één geval is bij de controle van de VIC geconstateerd dat de subsidieaanvraag na 1 augustus is ingediend. Volgens de Algemene subsidieverordening Waddinxveen (ASV) 2021 moeten de aanvragen voor subsidies uiterlijk 1 augustus voorafgaand aan het jaar of de jaren waarop de aanvraag betrekking heeft, zijn ingediend, (artikel 7.1, Asv 2021), zodat de subsidiebeoordelingen en toekenningen volgens de subsidietermijnen plaats kunnen vinden.

In één geval is bij de controle van de VIC geconstateerd dat de eindafrekening niet conform de ASV is ingediend. De ingediende eindafrekening bevat een verantwoording die niet overeenkomt met het kalenderjaar (gebroken boekjaar) en die tevens niet voorzien is van een controleverklaring.

Voor beide constateringen heeft het College van B&W inmiddels besloten de hardheidsclausule (artikel 18, Asv 2021) toe te passen. Hierdoor heeft dit geen impact inzake de rechtmatigheid.

Bevinding	Subsidie niet in overeenstemming met de subsidieverordening (ASV) toegekend.	Kans:	middel
Jaar van constatering	2022	Impact:	middel
	Risico De gemeente loopt het risico dat de uitgaande subsidie onrechtmatig is, omdat deze niet is uitgekeerd conform de algemene subsidieverordening.		
	Aanbeveling Wij adviseren u de interne vastlegging te verscherpen. Indien mogelijk adviseren wij dit middels het systeem af te dwingen. Hierbij kan gedacht worden aan het registreren van de aanvraagdatum in het zaakstelsel, waarbij een automatische foutmelding verschijnt wanneer deze datum de in de verordening opgenomen termijn overschrijdt. Daarnaast adviseren wij u inhoud van de Algemene subsidieverordening te evalueren. Hierbij kan gedacht worden aan het gelijkstellen van een gebroken boekjaar aan een kalenderjaar en/of de verplichting tot het verstrekken van een controleverklaring vanaf een overeengekomen verantwoordingsgrens.		
	Gevolgen jaarrekeningcontrole / update boekjaar Het niet in overeenstemming toekennen met de subsidieverordening is in boekjaar 2022 geconstateerd. De constateringen in de linkerkolom betreffen echter nieuwe constateringen op basis van boekjaar 2023. Op basis hiervan blijft de bevinding staan. De gemeente is in het boekjaar gestart met het schriftelijk herinneren van de vaste subsidiepartners over de geldende aanvraagtermijnen. Dit heeft ertoe geleid dat voor komend kalenderjaar nog slechts 1 te late aanvraag is ingediend (ten opzichte van 7 in het huidige kalenderjaar).		
	Reactie management		

Bijlage 1:

Bevinding 2: Wijziging woonplaatsbeginsel niet tijdig verwerkt.

Constatering

Tijdens onze werkzaamheden in 2022 hebben wij geconstateerd dat voor één jeugdzorgvoorziening ten onrechte in 2022 betalingen hebben plaatsgevonden. Dit hangt samen met een wijziging in de Jeugdwet per 1 januari 2022. De woonplaats van een jeugdige dient, in het geval van een voorziening met verblijf, bepaald te worden aan de hand van de woonplaats direct voorafgaand aan dit verblijf elders. Tot 31 december 2021 was dit de (huidige) woonplaats van de gezaghouder.

De wijziging van wet- en regelgeving is inmiddels voldoende geïmplementeerd in het jeugdzorgproces.

Applicatie

- CiVision
Samenlevingszaken

Bevinding	Wijziging woonplaatsbeginsel niet tijdig verwerkt.	Kans: laag
Jaar van constatering	2022	Impact: laag
	Risico De gemeente loopt het risico dat zij betalingen verricht voor cliënten waarvoor zij op basis van de Jeugdwet niet verplicht is tot betaling van de geleverde zorg.	
	Aanbeveling Wij adviseren u de dossiers die onder het oude woonplaatsbeginsel zijn behandeld en nog niet zijn herbeoordeeld, opnieuw te beoordelen.	
	Gevolgen jaarrekeningcontrole / update boekjaar Bovenstaande aanbeveling is opgevolgd. De wijziging van wet- en regelgeving is inmiddels voldoende geïmplementeerd in het jeugdzorgproces.	
	Reactie management	

Bijlage 1:

Bevinding 3: Dossiervorming vindt niet eenduidig plaats.

Constatering

Tijdens de uitvoering van de VIC is geconstateerd dat de dossiervorming en vastlegging van informatie binnen de gemeente niet altijd eenduidig is. Hierdoor is het lastig gebleken om tijdig de juiste informatie te verkrijgen om de verbijzonderde interne controlewerkzaamheden efficiënt en tijdig uit te voeren.

Voorbeelden hiervan zijn:

- Mede door gebrekkige registratie zijn de vaststellingstermijnen voor de eindafrekeningen van subsidies 2022 overschreden.
- De behandeling van ontvangen subsidies ligt bij individuele medewerkers. Er is intern geen richtlijn of register van ontvangen subsidies en hieruit voortvloeiende verplichtingen.
- In iFinanciën wordt maar zeer beperkt gebruik gemaakt van de mogelijkheid om de onderbouwende prestatielevering toe te voegen aan de inkoopstroom.

- iFinanciën

Applicatie

Bevinding	Dossiervorming vindt niet eenduidig plaats.	Kans: middel
Jaar van constatering	2022	Impact: middel
	Risico De gemeente loopt het risico dat de nauwkeurigheid en rechtmatigheid van de lasten niet kan worden aangetoond, omdat de juiste en volledige documentatie niet tijdig verkregen kan worden.	
	Aanbeveling Wij adviseren u de interne vastlegging te verscherpen. Hierbij kan gedacht worden aan het formaliseren van het beleid ten aanzien van het vastleggen van de documentatie. Indien mogelijk adviseren wij dit middels het systeem af te dwingen. Ten aanzien van het proces subsidieontvangsten adviseren wij u om een overzicht bij te houden per ontvangen subsidie van het bedrag, het subsidiabele deel van de kosten, de belangrijkste overige voorwaarden, en de deadline voor rapportage.	
	Gevolgen jaarrekeningcontrole / update boekjaar Dit betreft een blijvend aandachtspunt. Geen directe gevolgen voor de jaarrekening. Het niet eenduidig vastleggen van informatie zou wel tot risico's voor de tijdige aanlevering van informatie in het kader van de jaarrekeningcontrole kunnen leiden.	
	Reactie management	

Bijlage 1:

Bevinding 4: Ontbreken hertoetsingsbeleid Participatiewet.

Constatering

Bij de uitvoering van uw verbijzonderde interne controle (VIC) is geconstateerd dat er geen beleid omtrent hertoetsing binnen de Participatiewet aanwezig is. Burgers die reeds langere tijd een uitkering ontvangen worden niet op uniforme wijze herbeoordeeld.

Wij hebben tijdens de interimcontrole vastgesteld dat het plan van aanpak met betrekking tot hertoetsingsbeleid nog niet gereed is. Middels een hertoetsingsbeleid kan invulling worden gegeven aan de zorgplicht van de gemeente.

Applicatie

- CiVision
Samenlevingszaken

Bevinding	Ontbreken hertoetsingsbeleid Participatiewet.	Kans: middel
Jaar van constatering	2021	Impact: middel
	Risico De gemeente loopt het risico dat er onrechtmatig uitkeringen worden betaald als gevolg van het onopgemerkt blijven van burgers die geen recht meer hebben op een uitkering op grond van de Participatiewet.	
	Aanbeveling Wij adviseren een hertoetsingsbeleid te ontwerpen, waarmee een uniforme periodieke herbeoordeling wordt afgedwongen.	
	Gevolgen jaarrekeningcontrole / update boekjaar Er is een nieuwe medewerker op dit beleidsterrein gestart. In het huidige boekjaar zal een plan van aanpak worden opgesteld. Tijdens de interimcontrole was deze nog niet beschikbaar. Geen directe gevolgen voor de jaarrekening.	
	Reactie management	

Bijlage 1:

Bevinding 5: Voorbereiding rechtmatigheidsverantwoording.

Constatering

Vanaf 2023 dient het college van burgemeester en wethouders zelfstandig verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid. De gemeente ligt in de voorbereiding op schema. Het interne beheersplan, het normenkader, de controleverordening, het controleprotocol en de financiële verordening zijn geactualiseerd en vastgesteld. Daarnaast zijn voor een aantal medewerkers bewustwordingssessies rechtmatigheidsverantwoording georganiseerd.

Ten tijde van de interimcontrole hebben we vastgesteld dat de gemeente voor de belangrijkste processen heeft beschreven. De beheersmaatregelen kunnen hierin echter nog scherper worden neergezet. Daarnaast dient de gemeente in het proces rondom de rechtmatigheidsverantwoording nog inbedden dat checklists, testsheets en procesbeschrijvingen periodiek worden bijgewerkt.

Bevinding	Voorbereiding rechtmatigheidsverantwoording.	Kans: laag
Jaar van constatering	2022	Impact: hoog
	Risico Het risico bestaat dat de gemeente niet voldoende voorbereid is voor de rechtmatigheidsverantwoording 2023 en de eisen die horen bij deze verantwoording niet volledig kan navolgen.	
	Aanbeveling Het advies is om AO/IB beschrijvingen te verbeteren, waarmee risico's en interne beheersingsmaatregelen binnen de organisatie in kaart worden gebracht. Belangrijk hierbij is om de interne beheersingsmaatregelen zo scherp mogelijk te beschrijven aan de hand van de 6W's (wie, wat, waarom, wanneer, met welke informatie en wat wordt vastgelegd), zodat de interne beheersingsmaatregelen volledig worden omschreven. Daarnaast adviseren wij om in het proces te inbedden dat checklists, testsheets en procesbeschrijvingen periodiek worden bijgewerkt.	
	Gevolgen jaarrekeningcontrole De rechtmatigheidsverantwoording zal door ons worden gecontroleerd op getrouwheid.	
	Reactie management	

Bijlage 1:

Bevinding 6: Geen functiescheiding bij goedkeuring uitvallijsten.

Constatering

Wij hebben vastgesteld dat er een automatische controle plaatsvindt op factuurregels aan de hand van de vooraf ingevoerde voorzieningen, voor Jeugdzorg en WMO. Op basis hiervan wordt een uitvallijst opgesteld voor factuurregels die niet passen binnen de vastgelegde voorzieningen. De uitvalregels worden door één persoon beoordeeld en daarbij alsnog goedgekeurd en doorgeboekt of afgekeurd. De afgekeurde regels die alsnog worden doorgeboekt worden niet gecontroleerd door een tweede functionaris.

Applicatie

- CiVision
Samenlevingszaken

Bevinding	Geen functiescheiding bij goedkeuring uitvallijsten.	Kans: middel
Jaar van constatering	2019	Impact: laag
	Risico Het risico bestaat dat factuurregels ten onrechte worden goedgekeurd, waardoor de lasten van Wmo en Jeugdzorg te hoog zijn verantwoord.	
	Aanbeveling Wij adviseren u een controle op basis van vier-ogen-principe in te voeren op de factuurregels die op een uitvallijst terecht komen en daarna alsnog worden goedgekeurd. Een tweede medewerker kan op basis van zijn/haar controle vaststellen of deze uitvalregels terecht zijn goedgekeurd.	
	Gevolgen jaarrekeningcontrole / update boekjaar In het kader van optimalisering van de software van Pink Roccade is deze bevinding met de begeleidende consultants besproken. De complexiteit van het vraagstuk en de snelheid waarmee de software kan worden aangepast, bepaalt in welk kwartaal in 2023 dit vraagstuk kan worden opgelost. Geen directe gevolgen voor de jaarrekening. De nauwkeurigheid van de lasten Wmo en Jeugdzorg worden gegevensgericht gecontroleerd.	
	Reactie management	

Bijlage 1:

Bevinding 7: Geen afgedwongen controle op ingevoerde memoriaalboekingen.

Constatering

Wij hebben vastgesteld dat er geen zichtbare functiescheiding is ingericht omtrent het inboeken van memoriaalboekingen. We hebben vastgesteld dat de controle op memoriaalboekingen niet zichtbaar is in iFinanciën en tevens niet wordt afgedwongen.

- iFinanciën

Applicatie

Bevinding	Geen afgedwongen controle op ingevoerde memoriaalboekingen.	Kans: middel
Jaar van constatering	2019	Impact: middel
	Risico Het risico bestaat dat memoriaalboekingen onnauwkeurig of ten onrechte worden verwerkt in de financiële administratie.	
	Aanbeveling Wij adviseren u de mogelijkheid te onderzoeken om zichtbare/afgedwongen functiescheiding in het proces van het vastleggen van memoriaalboekingen in te voeren.	
	Gevolgen jaarrekeningcontrole / update boekjaar In het financieel systeem iFinanciën is er de mogelijkheid om de memoriaalboekingen door een workflow te routeren. Op deze wijze zijn de juiste autorisaties te bepalen voor de medewerkers die hierin actie moeten ondernemen. Voorts is er de mogelijkheid om documenten toe te voegen aan de wijziging. Dit proces moet nog ingericht worden. Daarnaast moet bepaald worden welke medewerkers de autorisatie verkrijgen. Geen directe gevolgen voor de jaarrekeningcontrole.	
	Reactie management	

Bijlage 1:

Bevinding 8: Geen controle op juiste en volledige verwerking van begrotingswijzigingen.

Constatering

Wij hebben begrepen dat er in het systeem inmiddels een zichtbare controle in functiescheiding plaatsvindt op de begrotingswijzigingen. Tijdens de interim controle hebben wij geen controle verricht op de begrotingswijzigingen, derhalve hebben wij niet kunnen vaststellen of de controle in functiescheiding in het systeem wordt afgedwongen. Wij zullen dit bij de jaarrekeningcontrole vaststellen.

- iFinanciën

Applicatie

Bevinding	Geen controle op juiste en volledige verwerking van begrotingswijzigingen.	Kans: laag
Jaar van constatering	2019	Impact: laag
	Risico Het risico bestaat dat de begroting na wijziging niet nauwkeurig of niet volledig wordt verantwoord in de jaarrekening.	
	Aanbeveling Wij adviseren u een periodieke controle in te voeren op de verwerking van begrotingswijzigingen in de financiële administratie, door periodiek de aansluiting te maken tussen de besluitenlijst en de verantwoorde wijzigingen in de financiële administratie.	
	Gevolgen jaarrekeningcontrole / update boekjaar Wij hebben begrepen dat het proces is gewijzigd, waardoor er een zichtbare controle plaatsvindt op de begrotingswijzigingen. Echter, hebben wij nog niet kunnen vaststellen of deze controle in functiescheiding ook wordt afgedwongen in het systeem.	
	Reactie management	

Bijlage 1:

Bevinding 9: Handmatige invoer van beschikkingen.

Constatering

Wij hebben vastgesteld dat de afgegeven beschikking, inzake jeugdwet en WMO, handmatig wordt ingevoerd in CiVision Samenlevingszaken. Hierbij hebben we drie gevallen geconstateerd waarbij het totaal aantal minuten hulpverlening volgens de beschikking niet overeenkwam met de ingevoerde gegevens in CiVision Samenlevingszaken. Dit is niet opgemerkt door de 2de toetser en Verbijzonderde Interne Controle.

Applicatie

- CiVision
Samenlevingszaken

Bevinding	Handmatige invoer van beschikkingen.	Kans: hoog
Jaar van constatering	2023	Impact: middel
	Risico Het risico bestaat dat lasten ten onrechte worden goedgekeurd, omdat het geregistreerde aantal minuten hoger is dan het aantal minuten volgens de beschikking.	
	Aanbeveling Wij adviseren u om de invoer van beschikkingen middels een applicatiecontrole te automatiseren in CiVision Samenlevingszaken. Hierbij kan gedacht worden aan een automatische omrekening op basis van de looptijd van de beschikking. Daarnaast adviseren wij de controle door de 2 ^{de} toetser en VIC-medewerker op dit punt aan te scherpen.	
	Gevolgen jaarrekeningcontrole Wij hebben vastgesteld dat voor de drie bevindingen het aantal goedgekeurde minuten volgens de declaraties niet hoger is dan het aantal minuten volgens de beschikking. Als gevolg van de geconstateerde invoerfouten, kunnen wij niet in voldoende mate steunen op de betrouwbaarheid van de data in CiVision Samenlevingszaken. Dit leidt ertoe dat wij geen data-analyse kunnen toepassen in onze controle. De nauwkeurigheid van de lasten Wmo en Jeugdzorg worden gegevensgericht middels detailcontroles gecontroleerd.	
	Reactie management	

Bijlage 1:

Bevinding 10: Onvoldoende zicht op afvalinzamelingsproces.

Constatering

Wij zijn door u verzocht om overeengekomen specifieke werkzaamheden betreffende de gemeentelijke Jaaropgave 2022 voor Nedvang b.v. uit te voeren.

Tijdens deze werkzaamheden hebben wij verschillend gerapporteerd tussen de ingezamelde kilo's en de daarmee samenhangende opbrengststroom volgens uw administratie en volgens de verklaring van uw afvalverwerker. Zonder onze rapportage had dit geleid tot een onvolledige opgaaf van het ingezamelde afval. Dit heeft geleid tot een aanvullende opbrengst uit afvalinzameling van € 78.385.

Bevinding	Onvoldoende zicht op afvalinzamelingsproces.	Kans: hoog
Jaar van constatering	2023	Impact: laag
	Risico Het risico bestaat dat de opbrengsten uit afvalinzameling niet volledig zijn.	
	Aanbeveling Wij adviseren u om samen met uw afvalverwerker in gesprek te gaan om het proces te optimaliseren. Hierbij adviseren wij u om heldere afspraken wie waar verantwoordelijk voor is en om aanleverdata en deadlines af te spreken.	
	Gevolgen jaarrekeningcontrole Geen directe gevolgen voor de jaarrekeningcontrole.	
	Reactie management	

